

RODNO ZASNOVANO NASILJE PREMA ZENAMA I NASILJE U PORODICI

Rodno zasnovano nasilje i nasilje u porodici uređeno je krivičnim zakonima i zakonima o zaštiti od nasilja u porodici. 2019. godine Republika Srpska je izmijenila Zakon o zaštiti od nasilja u porodici tako da se sada ono tretira kao krivično djelo, a ne kao prekršaj kao što je do tada bio slučaj i kao što još uvijek jeste u FBiH i BD.

Kada govorimo o Istanbulske konvenciji, odnosno harmonizaciji zakona sa ovom konvencijom, nikakvi pomaci nisu napravljeni u odnosu na prethodni izvještajni period. KZ FBiH još uvijek nije izmijenjen na način da kriminalizira određena ponašanja kao što su psihičko nasilje, proganjanje, uhođenje, seksualno uznemiravanje. Stoga je nužno što prije pristupiti izmjenama KZ FBiH.

Položaj i rad sigurnih kuća

U kontekstu nasilja u porodici važno je spomenuti rad sigurnih kuća i centara za socijalni rad. Sigurne kuće su generalno u lošem položaju što potvrđuju i podaci iz prošlogodišnjeg izvještaja u smislu da se često moraju same finansirati ili sredstva ne budu uplaćena na vrijeme što ih primorava da se finansiraju iz vlastitih sredstava. Pandemija COVID-19 je dodatno otežala ovaj položaj jer je epidemiološka situacija zahtjevala poduzimanje dodatnih mjera kao što je nabavka maski, dezinfekcionih sredstava itd. Mnoge su odgovorile da sigurne kuće nisu bile na rubu zatvaranja, ali vjerujem da za to možemo zahvaliti isključivo upornosti i snalažljivosti radnika/ca u sigurnim kućama koji su svojim radom omogućili/e da se ispoštuju sve epidemiološke mjere.

Iz **Fondacije lokalne demokratije** navode da su u trenutku izbijanja pandemije imali na smještaju 27 žrtava nasilja što predstavlja popunjenost kapaciteta u procentu od 80%. Zbog epidemioloških mjera, koje su zahtijevale i izolaciju pojedinih osoba i držanje distance, bili su primorani obustaviti prijem novih korisnica od 11.03.2020. godine. To je i najteža situacija koju su imali jer bi prijem novih korisnica zahtijevao i njihovu izolaciju u periodu od 2 sedmice, a sigurna kuća ne raspolaže prostorijama koje bi mogle iskoristiti za te potrebe. Od 26.05.2020. ovaj problem je riješen tako što su, zahvaljujući podršci Njemačke ambasade, opremili dvije sobe za izolatorij, a sporazum sa Domom zdravlja KS im je omogućio testiranje novih korisnica na korona virus nakon njihovog smještaja u sigurnu kuću. Sve korisnice sigurne kuće su ostale bez posla tokom prvo lockdown-a što je otežalo njihovo osamostaljivanje i mogućnost napuštanja sigurne kuće, a na smještaju je bilo i osmero djece za koje je sigurna kuća morala obezbijediti sredstava za pohađanje online nastave.

■ 34,1% od ukupnog broja osoba koje su doživjele nasilje je reklo da se povećao intenzitet nasilja od nastupanja pandemije

■ 70,6% nije prijavilo nasilje

Mjere ograničenja kretanja su predstavljale problem za centre za socijalni rad jer nisu bili u mogućnosti održavati direktan kontakt sa žrtvama nasilja i vršiti kućne posjete zbog opasnosti od zaraze. Komunikacija je većinom svedena na telefonski kontakt, no centri za socijalni rad su ipak izlazili na teren unatoč riziku ukoliko je to situacija zahtjevala.

Mizogino nasilje

Mizogino nasilje kao jedan od oblika rodno zasnovanog nasilja je nešto čemu svakodnevno svjedočimo, a tome često doprinosi senzacionalističko izvještavanje medija kojim se odgovornost za pretrpjeno nasilje prebacuje na žrtvu a ne na počinitelja. Izvještavanje bi trebalo imati za cilj informisanje javnosti i objektivno kritikovanje rada političkih aktera/ki, međutim neizostavni dio takvog izvještavanja je korištenje seksističkog jezika koje ima za cilj prikazivanje osobe na omalovažavajući i uvredljiv način.

Primjer: 072info portal izvještavao o prijavom plesu zastupnice i Senad Hadžifejzović je nazvao novinara Ozrena Kebu Ozrenkom što ukazuje na to da žene koristi kao uporedno sredstvo koje upotrebljava kada želi poniziti i da je zapravo sramotno biti žena.

Femicid

Femicid podrazumijeva ubistvo ženske osobe koje je motivirano mržnjom prema ženama. Ono nije prepoznato kao posebno krivično djelo u bh. krivičnim zakonima. Femicid je česta pojava u mnogim društvima, a njihova zajednička karakteristika je neravnopravno društvo – patrijarhalno društvo u kojem dominiraju muškarci, a nasilje nad ženama je uobičajeno jer vlada mišljenje da žena treba da bude podređena muškarcu.

U slučajevima femicida, sudovi ga kvalificiraju kao nasilje u porodici, a ne kao teško ubistvo⁴³, što je protivno članu 46. Istanbulske konvencije⁴⁴ prema kojem je država dužna da preduzme neophodne mjere kako bi se određene okolnosti uzele kao otežavajuće prilikom odmjerenja kazne za pojedina krivična djela. Nažalost, praksa pokazuje da sudovi postupaju upravo suprotno, odnosno prilikom odmjerenja kazne za slučajeve silovanja ili drugih oblika seksualnog nasilja, porodični status počinitelja uzimaju kao olakšavajuću okolnost.

■ Prema podacima do kojih je došla Agencije za ravnopravnost polova BiH, koja je prikupljala podatke od pravosudnih institucija i nevladinih organizacija, u prošloj godini u BiH je ubijeno 12 žena, a od 2015. do danas ubijeno je ukupno 56 žena, ali se ta ubistva ne tretiraju kao femicid.

PRIORITETNE MJERE KOJE SE TREBAJU PODUZETI

- Pokazati posvećenost za provedbu Istanbulske konvencije i borbu protiv svih oblika rodno zasnovanog nasilja ✓
- Omogućiti neometan pristup zdravstvenim uslugama od značaja za seksualno i reproduktivno zdravlje žena ✓
- Unaprijediti zakonski i institucionalni okvir za usklađivanje privatnog i poslovnog života ✓
- Unaprijediti zakonski okvir za ravnopravnost muškaraca i žena u izvršnoj i zakonodavnoj vlasti ✓

 SARAJEVSKI
OTVORENI
CENTAR

 Švedska
Sverige